

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปลูกผักปลอดสารพิษของกลุ่มเกษตรกร บ้านสันป่ากว้าว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและแนวคิดของชุมชนต่อการปลูกผักปลอดสารพิษ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษของกลุ่มเกษตรกร และศึกษาสภาพแวดล้อมทางนิเวศดินและน้ำของชุมชนหลังการปลูกผักปลอดสารพิษ ประชากร คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษบ้านป่ากว้าว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างสำหรับสมาชิกกลุ่มเกษตรกร 1 ชุด และสำหรับแกนนำกลุ่ม 1 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ อัตราส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

การปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรมีการพัฒนาแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ โดยแบ่งเป็นระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้นที่เกษตรกรยังขาดความรู้และประสบการณ์ จึงดำเนินการโดยยึดคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัดในแปลงผักกางมุ้งโดยใช้ยาฆ่าแมลง แต่มีการรอให้พืชเจริญจากระดับปลอดภัยจึงเก็บเกี่ยวจำหน่าย ต่อมามีการพัฒนาเทคนิควิธีโดยหลีกเลี่ยงสารพิษ เช่น การใช้กากคอกหรือผลิตสารสกัดจากสะเดา ซึ่งเป็นสารกำจัดแมลงแบบธรรมชาติเพื่อใช้เอง

การถ่ายทอดการเรียนรู้และคงสภาพพฤติกรรม รวมทั้งแนวคิดการปลูกผักปลอดสารพิษของเกษตรกรมีผู้ถ่ายทอดในหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยปราบศัตรูพืช กรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อหาที่ถ่ายทอดคือ วิธีการปลูกผักปลอดสารพิษโดยวิธีกางมุ้งในถ่อน วิธีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชโดยหลีกเลี่ยงสารเคมี หลังจากนั้นเกษตรกรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจนเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม และการเรียนรู้จากการอบรมและเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเกษตรแบบยั่งยืน ทำให้เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดการผลิตที่การตอบสนองกระแสการบริโภคยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การปลูกผักปลอดสารพิษเป็นการเพิ่มอำนาจให้กลุ่มเกษตรกรในการกำหนดวิถีการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการอันจำเป็นของเกษตรกรในแง่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ ได้แก่ สันเชื่อทางการเกษตร การได้รับข่าวสารจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ เพื่อนบ้าน และการอบรมสัมมนา รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดสารพิษ ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่นเมื่อผลผลิตเป็นที่ยอมรับของตลาด

นอกจากนี้ เกษตรกรเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนหลังการปลูกผักปลอดสารพิษมีสภาพที่ดีขึ้น สืบเนื่องจากสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำในชุมชน

The objectives of this research, namely, Factors Having Relationship in Growing Vegetables without Pesticide of the Agriculturalists in Ban Sanpakaow, Sarapi District, Chiang Mai Province, were to study the community context and concept of vegetable growing without pesticide of the agriculturalist groups, the factors relating to such behaviors, and the ecological environment of soil and water of the community after growing vegetables without using pesticide. The population of this research was the groups of 42 agriculturalists growing vegetables without using pesticide in Ban Sanpakwaw, Sarapi District, Chiang Mai Province. Data were collected by the use of structure interviewing format with the agriculturalists and their core group organizers. The collected data were examined, then, identified according to the issues, grouped for further analyses, using frequency distribution, means, standard deviation, chi-square and Pearson coefficient according to the research's conceptual framework, and, finally, descriptively presented.

The research results were as follows.

There was a conceptual and practical development of vegetable growing without using chemical toxic pesticide of the agriculturalist groups. The development period could be divided into several periods. At the first stage, the groups found themselves lacking of knowledge and practical experience. They strictly followed the instruction given by the agricultural extension

officials in growing vegetables under the mosquito nets with pesticide. They waited until the chemical toxic substance was reduced to a safety level, then, harvested their vegetables for marketing. The next stage was develop the practical method to avoid using toxic pesticide by producing themselves a natural glue or “Sadao” the plant chemical substance instead as a natural pesticide substance.

The learning and transferring of the concept, practical knowledge and experience in vegetable growing without using chemical toxic pesticide of the agriculturalist groups were further developed. The agricultural extension officials in Chiang Mai Province introduced such experience to them. The transferring contents consisted of the method of using mosquito nets for growing vegetables without using chemical toxic pesticide, and other methods to avoid using it. After learning directly from the officials, the agriculturalist group members had a series of knowledge and experience exchange among themselves, and through other short training courses. Mostly, the courses were related to a sustainable concept of agricultural production method. That major content resulted in the self-adjustment of the agriculturalist groups responding to the modern trend of consumption, giving a significance to health and environment.

The internal factors relating to the behaviors of vegetable growing consisted of agricultural loan, news and information received from radio programs, newspapers, neighbors, training and seminars they had attended. The external factors were a series of participations and involvement with other organizations when their agricultural produces had been accepted by the markets. Moreover, the groups felt that their environmental surroundings were better, realizing from the fertilization of soil and water within the communities.